

2/98
cena 18,-
ZVAMENÍ DOBY

**PODIVUHODNÉ
VÝROČÍ
PODIVUHODNÉHO
STÁTU**

ANEŽ

STÁT IZRAEL

SLAVÍ SVÉ 50. NAROZENINY

PODIVUHODNÉ VÝROČÍ PODIVUHODNÉHO STÁTU

ANEŽ

STÁT IZRAEL SLAVÍ SVÉ 50. NAROZENINY

Když zjistil, že jsem Čech, začal na mne starý muž ve stánku s pohlednicemi mluvit polsky. Bylo to v posledním kibucu před hranicí Izraele s palestinským pásmem kolem města Gazy. Tento kibuc jménem Mardochoj je dnes národním památníkem Izraele. Prodejce pohlednic zavřel svůj krámk a hrdě nám vyprávěl historii tohoto zemědělského družstva a tím i svého života.

Přišel sem ještě před 2. světovou válkou. Byla zde pustina. Na té holé zemi postavili stany, začali obdělávat půdu a sázet stromy. Dnes poskytují všude blahodárný stín a ovoce. Strašná válka skončila a přicházeli další osadníci.

14. května 1948 se Izrael stal nezávislým státem. V tu noc zaútočily okolní arabské země na nový stát s jasným cílem. Zahnat jeho obyvatele do moře a jejich stát zničit.

Asi 100 mužů a žen v kibucu Mardochoj byli první, kteří stáli v cestě jednotkám egyptské armády. Procházíme podél zachovalých zákopů, ve kterých oné noci zalehli tito muži a ženy, aby bránili své domovy. Valilo se na ně 2600 egyptských vojáků podporovaných tanky a dělostřelectvem. Těch sto osadníků na jejich střelbu odpovědělo střelbou. Poprvé za 1800 let, která uplynula od roku 135 po Kristu, kdy proti Římanům vedl poslední židovské povstání známý Šimon Bar Kochba.

Dějiny utrpení

Po celá následující staletí se Židé rozptýlení mezi všemi národy (jak jim předpověděl Mojžíš – Dt

28,64) naučili trpělivě snášet všechna příkoří a pogromy, které zvláště ve středověku přicházely ze strany křesťanstva. Ty dvě strašlivé porážky od Římanů jakoby je už navždy ocejochovaly – Židé si prostě osvojili myšlenku, že každý ozbrojený pokus o vlastní záchranu je marný. Tak se po staletí učili umění vyjednávat, uplácet či jinak si získávat ochranu u mocných. Byli zdatnými finančníky a vypůjčovala si u nich nejen knížata, ale i králové. Tak se uskutečnilo proroctví: „Mnohým národům půjčovati budeš...“ (Dt 28,12)

Pro zadlužené panovníky to bylo velké pokušení – zbavit se svých dluhů. Stačilo poštvat smyšleným obviněním lůzu proti Židům. To se také často stávalo. Židé byli označováni za původce všech možných pohrom, které kdy lidstvo postihly.

Ve 14. století byla Evropa zdecimována epidemií černého moru. Některé prameny uvádějí, že zahynula snad až třetina obyvatel Evropy. V roce 1348 nedaleko Ženevy několik Židů ve strašných bolestech při mučení přikývlo na obvinění, že mor je jejich dílem. Marně papež Klement VI. odmítal toto nařčení Židů, vždyť – jak argumentoval v jejich prospěch – i oni trpěli morem, stejně jako ostatní. Marně.

Následovala strašná vlna pogromů, které postihly přes 300 židovských obcí v Německu, Rakousku, Francii a Španělsku. Jen v Mohuči povraždila lůza 6000 a ve Štrasburku 2000 Židů.

Jednou z dosud největších pohrom pro evropské Židy bylo jejich vyhnání ze Španělska. Stalo se to právě v onen památný rok 1492, kdy Kolumbus objevuje – aniž to tuší – nový americký kontinent.

Přes sto tisíc se podřídilo, dalších sto tisíc se vydalo na cestu do neznáma. Při svém putování si četli: „A mezi národy těmi neoddechneš... I bude život tvůj nejistý... strašiti se budeš v noci i ve dne, a nikdež nebudeš jist svým životem.“ (Dt 28,65.66)

14. května 1948 přečetl Ben Gurion v muzeu v Tel Avivu deklaraci o vzniku nezávislého židovského státu v Palestině, který měl nést název Izrael. Stát Židů vstoupil do života. Proklouzl do něj úzkým oknem, které se na chvíli otevřelo.

יובל החמישים לישראל
ISRAEL 50 JUBILEE
תשי"ח-תשנ"ח 1948-1998

Později, když se znovu usazovali ve městech, vytvářeli uzavřené čtvrti – ghetta. Často sami Židé žádali, aby byli odděleni vysokou zdí, která by je chránila před nepřátelstvím lůzy. Za to navíc museli odvádět městům zvláštní daně.

Proč to Židé všechno snášeli a pasivně se podrobovali všem omezujícím nařízením? Pramenilo to z jejich víry. Víry, že jakákoli změna k lepšímu v jejich životech bude pocházet z vyšší příčiny. Ne z lidského snažení.

Židovské dějiny utrpení pokračovaly dál. V r. 1648 vzplálo na Ukrajině selské povstání vedené Zinovijem Bogdanem Chmelnickým. Bylo sice zaměřeno proti polské šlechtě a katolické církvi, ale největší zášť chudých rolníků dopadla na Židy. Nastalo strašné krveprolití. Židovské kroniky uvádějí, že zahynulo téměř 100 000 Židů.

Přišlo 18. století osvícenství a francouzské revoluce. Došlo ke zrušení městských ghatt a zdálo se, že Židům konečně svítá období klidného života.

Rusko však nebylo západní Evropou. Tam byli Židé nadále diskriminováni carskými výnosy. Omezily jejich pohyb jen v určitých pásmech. Většina vysokých škol byla pro ně uzavřena. Tento antisemitismus se nakonec projevil ve strašných pogromech proti Židům, které vypukly v r. 1881. Je zajímavé, že je podněcovali krajně levicoví revolucionáři. Šířili hesla ja-

ko: „*Povstaňte proti carovi, pániům a Židům.*“ Židé hledali záchranu v emigraci z Ruska. Odešlo jich několik set tisíc, především do Severní Ameriky. Stala se pro ně novou zemí zaslíbenou.

Nakonec se tito američtí Židé stali přední finanční i politickou silou, která se stala hlavní oporou Židů na celém světě. Přitom na počátku byl oděský pogrom, který vyvolal onu obrovskou vlnu odchodu Židů do Ameriky.

Myšlenka vlastního státu

Právě ruské hrůzy přivedly Židy na myšlenku hledat místo, kde by našli bezpečí a domov. Proto potřebovali vůdce.

V roce 1894 obvinili v Paříži kapitána Dreyfuse z toho, že předal Němcům důležité vojenské dokumenty. Dreyfus byl Žid. Soud ho odsoudil k mnohaletému žaláři. Dav před soudní budovou volal: „*Smrt Židům.*“ Později se dokázalo, že obvinění kapitána bylo zcela vymyšlené.

Tenkrát před soudní budovou v Paříži slyšel ten hulákající dav pařížský dopisovatel vídeňských novin Neue Freie Presse Theodor Herzl. Nikde v Evropě se Židé necítili dosud tak bezpeční jako ve Francii. Velkou revoluci v r. 1792 dokonce někteří rabíni nazývali „*naším vysvobozením z Egypta...*“ A nyní tohle. I zde se objevilo nepřátelství vůči nim.

V roce 1896 vydává T. Herzl knihu „*Židovský stát*“. Ta uvedla do pohybu moderní sionismus – ideu samostatného židovského státu.

Herzl psal: „*Jsmé národ, jeden národ. Měli jsme upřímnou snahu začlenit se do národních komunit, které nás obklopovaly, a udržet si pouze svou víru. To nám však není umožněno... Žijeme v opovržení, jako bychom byli nějakými vetřelci...*“

Proti myšlence vlastního státu se ale zvedla velká opozice mezi ortodoxními, převážně východními Židy. Oni věřili, že návrat na Sion je jen v Boží moci. Nebude uskutečněn lidským úsilím a prostředky. Citovali Jr 31,10: „*Slyšte, pronárody, Hospodinovo slovo... Ten, který rozmetal Izraele, shromáždí jej, bude jej střežit jako pastýř své stádo.*“

Dokonce i těch několik tisíc Židů usídlených v Palestině se děsilo takové myšlenky. Rabi Joseph Cha-jin Sonnenfeld napsal: „*Tito lidé zapírají Jedinečného a jeho svatou Tóru svým prohlášením, že je v jejich silách uspíšit vykoupení národa Izraele a shromáždít rozptýlené souvěrce ze všech koutů země.*“

Pokračování na straně 31

Cesta k životu je cesta lásky

Rozhovor
s Janem Hellerem

str. 8

Zdraví

Dřív než začne
pražit slunce

str. 16

Příběhy, které píše život

Když se děti
stanou smyslem
života

str. 20

Kronika

20. století

Čas rozdělení
(1945-1950)

str. 24

ZNAMENÍ DOBY – křesťanský pohled na svět. Ročník 30, číslo 2/1998. Vydává a objednávky přijímá Advent-Orion s. r. o., vydavatelství a nakladatelství, Roztocká 5, 160 00 Praha 6 - Sedlec, tel. objednávky 325528, redakce 90034532, fax 325165, e-mail: adventorion@mbox.vol.cz. Šéfredaktor Ing. Peter Polaško. Jazyková redakce Ivo Racek. Tiskne Naše vojsko Praha. Vychází čtyřikrát ročně. Cena jednoho výtisku Kč 18,-. Nevyžádané příspěvky se nevracejí. Registrační značka MK ČR F 5077. ISSN 0231-6439. Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. nov. 5094/95 ze dne 3. 2. 1995.

„Nostradamus předpovídá nejbouřlivější léto v historii.“ hlásal jeden bulvární plátek v červnu 1996. „Nostradamus předvídal zavraždění prezidenta Kennedyho,“ říká zadní strana obálky jisté populární knihy. Nostradamus je dnes opět citován a někteří lidé mu provolávají slávu jako prorokovi nového tisíciletí.

Kdo byl tento muž? Jak se dostal k psaní proctví? Co obsahovala jeho proctví? A naplnila se? Podobal se Nostradamus v něčem prorokům Bible?

Nostradamus, či správněji Michel de Notre-Dame, byl francouzský lékař, který se narodil roku 1503 v jihofrancouzském městě Saint-Rémy-de-Provence a zemřel roku 1566 ve věku 62 let. (Byl to tedy mladší současník reformátora Martina Luthera.)

Jeho příjmení „Nostradamus“ znamená „Panna Marie“ (dosl. Naše paní), odkazuje tedy na matku Ježíše. Má původ v názvu čtvrti města St. Rémy, kde Nostradamus vyrůstal.

Co se vzhledu týče, byl prý malý a energický, měl tmavé vousy a laskavé oči. Byl štedrý a často obdarovával chudé. Byl také odvážný a moudrý a opakovaně se vracel do měst, kde řádl mor. Svými novými metodami vyléčil tolik nemocných lidí, že se pověst o něm jako o léčiteli rozšířila nejen po celé Francii, ale i do sousedních zemí.

Dnes však Nostradamus není znám jako lékař, nýbrž především jako prorok. Už jako chlapec velice rád sedával v knihovně a četl knihy o astrologii. Předpověďmi se však začal hlouběji zabývat až o mnoho let později. Teprve ve svých 52 letech, roku 1555, vydal první svazek svých Proctví. Zakrátko obdržel od francouzské královny žádost, aby předpověděl budoucnost jejímu manželovi – králi, a jejím několika synům – princům. Vypadalo to, že jeho předpovědi (většinou o způsobu jejich smrti) se během několika let splnily, a lidé si toho tenkrát skutečně všimli.

Kde však bral náměty pro svá proctví? Když se připravoval, že bude prorokovat, sedl si sám v noci do ztemnělé místnosti a díval se do vody, jíž byla naplněna mísa zavěšená na mosazné trojnožce. Hůlkou se dotkl vody a pak se upřeně díval na hladinu. Jeho oči tam brzy „uviděly“ nastíněné

ZÁHADNÁ NOSTRADAMOVA PROROCTVÍ

Předpověděl prý smrt krále Jindřicha II., velký požár Londýna v roce 1666, vzestup Adolfa Hitlera, úkladné vraždy Kennedyů i jiné významné události. Jeho proroctví dodnes vyvolávají diskuse. Má své zastánce i odpůrce. Nostradamus. Kdo to byl a nakolik spolehlivá jsou jeho proroctví?

budoucí události. Někdy prý také slyšel mluvit nějaký hlas.

To, co si myslel, že vidí a slyší, interpretoval v souladu s astrologií, ve které byl vyučen. Když měl pocit, že porozuměl nějakému proroctví, sestavil ho do záhadných čtyřřádkových strof neboli „čtyřverší“.

Jeho proroctví

Jak vypadají tato Nostradamova čtyřverší? Čtyřverší byla napsána ve francouzštině, přesněji v Nostradamově místním francouzském dialektu, s příměsí latinských, španělských a hebrejských slov. Verše byly psány v rýmech. Jedno takové čtyřverší, převedeno do češtiny, zní přibližně takto:

Tam na ostrovech, kde pětice řek slévá se v jediný proud,

právě když přibývá veliký Chyren Selin,

mlhou když proniká děsivý jek.

Šest jich je – útěk a skrývání v otepích lnu.

Spisovatelka Erika Cheethamová, která zasvětila svůj život studiu Nostradamových proroctví, ve svém komentáři (The Final Prophecies of Nostradamus) píše, že tato konkrétní strofa je „nesrozumitelná“, takže pokud nejste s to pochopit její význam, zřejmě ještě nejste tolik nechápavý.

Také další Nostradamovy strofy jsou nejasné. Cheethamová mnohé z nich komentuje slovy jako: „nepodařené čtyřverší“, „toto čtyřverší nemohu rozluštit“, „další nerozluštitelné čtyřverší“ atd.

Některá vysvětlení Nostradamových čtyřverší, která podává Cheethamová a další Nostradamovi vykladači, vypadají skutečně sugestivně a vzbuzují dojem, že se naplnila, mnohá z nich však selhávají, jakmile je začneme zkoumat.

Cheethamová se například domnívá, že čtyřverší, které je obecně označováno číslem 846, poukazuje na papeže Pavla VI. Říká se v něm, že „Pavel Celibátník zemře tři ligy od Říma“. Cheethamová s uspokojením poznamenává, že papež Pavel VI. zemřel „přesně tři míle od Říma“.

Je docela dobře možné, že papež Pavel VI. zemřel tři míle od Říma, ale co to má společného s Nostradamem? Ten řekl, že Pavel Celibátník zemře „tři ligy“ od Říma – a tři ligy odpovídají vzdálenosti devíti mil. Kromě toho, nemohlo se jméno „Pavel Ce-

libátník“ vztahovat na kteréhokoli jiného kněze jménem Pavel, nejen na papeže tohoto jména?

Vražda Kennedyho

Erika Cheethamová ve své knize tvrdí, že Nostradamus předvídal zavraždění prezidenta Kennedyho a odvolává se na čtyřverší, jehož český překlad uvádíme:

Velký král spoután byl. Velká noc byla snad, zajal ho mládenec.

Zhouba a zmaření, vzduchem když blýskne nůž.

Navěky v zajetí, když blesk se špičatí.

Zranění, zabiti, tři bratři ve smrti.

Cheethamová má za to, že „tři bratři“ jsou Jack, Robert a Ted Kennedyovi, z nichž dva byli opravdu úkladně zavražděni. Tvrdí přitom, že obrat „blesk se špičatí“ znamená onen osudný výstřel pušky z vysoké budovy v Dallasu.

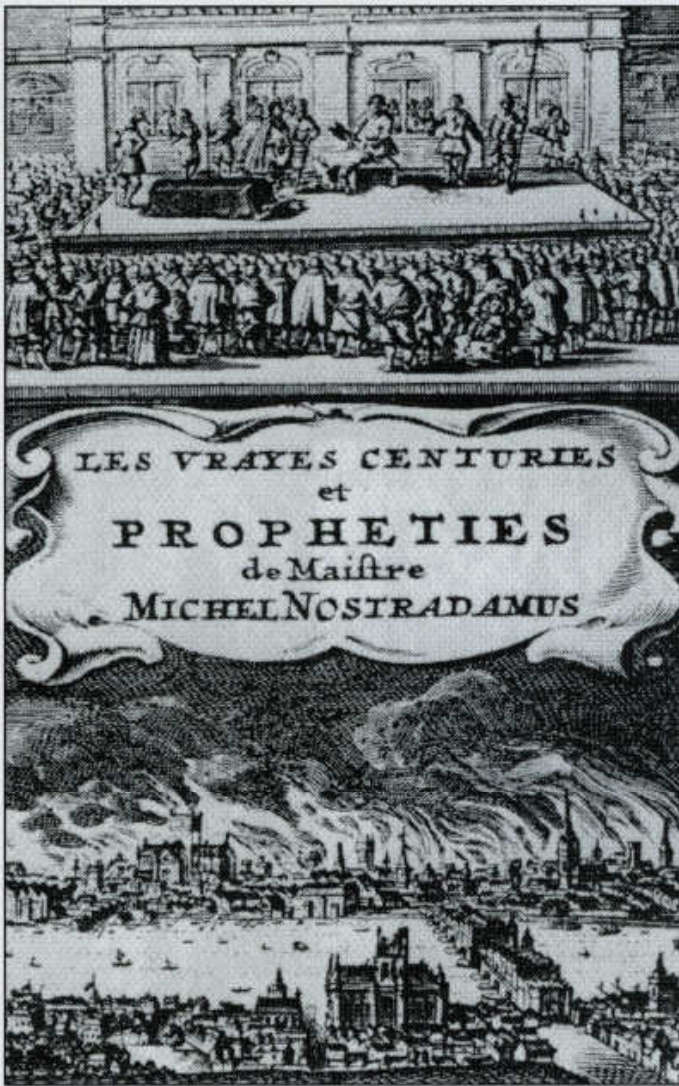
Ale co se slovním spojením „zajal ho mládenec“ a „vzduchem když blýskne nůž“? Nezdá se, že by to nějak souviselo s vraždou Jacka či Roberta, ve které nehrálo žádnou roli zajetí ani nůž. A co se slovy „Velká noc byla snad“? Jak Cheethamová sama uznává, Jack Kennedy, jediný z bratrů, kterého by bylo možné nazvat „velkým králem“, byl zavražděn v měsíci listopadu...

A tak bychom mohli pokračovat také dalšími čtyřveršími a jejich vysvětlením. Mé zkušenosti však říkají, že to nikam nevede. Nostradamova „proroctví“ jsou mi prostě nesrozumitelná a jejich vysvětlení se mi jeví jako nevěrohodná.

Nostradamus a proroci Bible

Podobal se Nostradamus v něčem prorokům Bible? Důležitý rozdíl mezi Nostradamovými a biblickými proroctvími spočívá v tom, že biblická proroctví se nějakým způsobem uskutečňují. Vzpomeňme například na přesné naplnění proroctví

Nostradamus byl v mnoha ohledech dobrý a bystrý člověk. Je jen škoda, že strávil tolik času právě studiem astrologie...

Titulní strana Nostradamových Proroctví, amsterdamské vydání z roku 1668.

o sedmdesáti týdnech (Da 9,24-27) ve křtu a povolání Ježíše Krista.

Mnoho starozákonních proroctví se zaměřovalo na Ježíše – a také byla naplněna. Dobrým příkladem je Izajáš 53,4-6: „Byly to však naše nemoci, jež nesl, naše bolesti na sebe vzal, ale domnívali jsme se, že je raněn, ubit od Boha a pokořen. Jenže on byl proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost... Všichni jsme bloudili jako ovce, každý z nás se dal svou cestou, jej však Hospodin postihl pro nepravost nás všech.“

Ačkoliv bibliční proroci, stejně jako Nostradamus, své posluchače varovali před mečem, ohněm a morem, se stejnou naléhavostí je vybízeli k pokání, které by toto zlo odvrátilo. Ezechiel například napsal: „Řekni jim: Jakože jsem živ, je výrok Pánovníka Hospodina, nechci, aby svévolník zemřel,

ale aby se odvrátil od své cesty a byl živ. Odvráťte se, odvráťte se od svých zlých cest! Proč byste měli zemřít, dome izraelský?“ (Ez 33,11) Nostradamova čtyřverší však nenabízejí ani východisko z předpověděných problémů, ani výzvu ke čtenářům, aby ho sami využili.

Spolu s výzvami k pokání vybízeli bibliční proroci, aby lidé žili mravně, byli poctiví, šlechetní a laskaví. Například Micheáš 6,8 říká: „Co od tebe Hospodin žádá: jen to, abys zachovával právo, miloval milosrdenství a pokorně chodil se svým Bohem.“

Těm, kteří se rozhodnou žít mravně a přijmout význam Kristovy oběti, zaslibují bibliční proroci nádhernou budoucnost, která ostře kontrastuje s litaní strachu a zhouby, jimiž jsou charakterizovány Nostradamovy spisy. Vezměme si například Iz 35,1-10: „Poušť a suchopár se rozveselí, rozjásá se pustina a rozkveté kvítím... Tehdy se rozevrou oči slepých a otevrou se uši hluchých... Ti, za něž Hospodin zaplatil, se vrátí. Přijdou na Sijón s plesáním a věčná radost bude na jejich hlavách. Dojdou veselí a radosti, na útěk se dají starosti a nářek.“

Podobně jako Nostradamus i bibliční pisatelé někdy používali záhadné symboly. Samotná Bible však nabízí jasné klíče k většině z nich. Např. Da 7,24 vysvětluje, že „rohy“ představují krále nebo království. Zj 17,15 vysvětluje, že „vody“ jsou „národy, davy, rasy a jazyky“. Symbolický „den“, např. v Da 7,25 a 8,14, představuje skutečný rok, jak je vysvětleno v Ez 4,6 i jinde.

Snad nejvýraznějším rozdílem mezi Nostradamem a proroky Bible je to, že bibliční proroci byli inspirováni Bohem. „Žádné proroctví v Písmu nevzniká z vlastního pochopení skutečnosti. Nikdy totiž nebylo vyřčeno proroctví z lidské vůle, nýbrž z popudu Ducha svatého mluvili lidé, poslaní od Boha,“ říká 2 Pt 1,20.21. „Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha,“ dodává 2 Tm 3,16.

Nostradamova proroctví říkají vlastně jen to, jak bláhové je snažit se rozeznat budoucnost zíráním do mísy s vodou ve ztemnělé místnosti. Nostradamus byl v mnoha ohledech dobrý a bystrý člověk. Je jen škoda, že strávil tolik času právě studiem astrologie...

M. M.

Mnoho lidí zastává názor, že ze současného světa mizí náboženství.

To je otázka stanoviska a optiky. V bohy – a často ani v Boha – se ovšem nevěří, ti vyšli z módy, ale i dnešní člověk se stále k něčemu upíná, na něčem visí, i když si to nepřipouští, něčemu se oddává a odevzdává, ať je to dobré nebo zlé. Nedělá-li to, propadá se do nesmyslnosti a nicoty. A to, k čemu se upíná, je vlastně jeho bůh, i když mu tak neříká. Člověk se může zbavit, odřeknout svých bohů i Boha, ale nemůže se zbavit své potřeby k něčemu se upínat a vztahovat. Nemůže se do hloubky a natrvalo zbavit toho, čemu my, někteří religionisté, říkáme nábožensko

Takže přece? Bohové jsou?

Jak by nebyli! Cožpak vy nevidíte, jak někteří lidé začali třeba ctít mamon. Ten se jich zmocnil a dělá s nimi pěkné věci. Jiní věří, že se svět dá napravit násilně vnuceným řádem, stručně násilím. To je jen maličko pozměněná víra v Marta, boha války. A Venuše čili Afrodite neboli Ištar má dnes ctitelů a ctitelek, že je nespočítáte. A mává s nimi pěkně!

Ale neměli bychom v rámci postmoderny nechat každého v tom, co si vybral?

Násilím či nucením je ovšem z těch jejich cest odvracet nemůžeme. Ale takoví bozi, říká zkušenost dost jasně, nakonec hubí ty, kdo se jim oddávají. Třeba ne hned, ale zato důkladně. Nemůžeme nad tím prostě mávnout rukou.

Ale jak se takovým věcem bránit?

Předně je demaskovat. Nazývat věci pravým jménem. Odhalovat i v těch dnešních programech a lidských cílech zakuklené staré bohy, ukazovat, že dnešní člověk není vnitřně jiný. Stále se – jako dřív – chytá toho, co mu ubližuje.

Ale co potom člověku neubližuje?

Když se vydá – řeknu to nejdřív obraznou zkratkou – cestou života. Když se upne k tomu, co

**CESTA K ŽIVOTU
JE
CESTA LÁSKY**

Rozhovor s Janem Hellerem

život posiluje a rozmnožuje. Jeho vlastní i život těch ostatních a nakonec všech, celého stvoření. A to je láska; takže cesta života či k životu je cesta lásky, oddané, obětavé a věrné.

Jenže lásky jsou různé. Jak rozeznat tu pravou?

To ovšem není snadné. Ale lepší nežli popis je příklad. Nesporné příklady opravdové lásky nám dali ti, kdo se za jiné obětovali. Dali přednost těm druhým před sebou. Křesťané považují za nejvyšší a nejměrodatnější příklad obětavé lásky Ježíše Krista. Dal se ukřižovat, a to nejen za své přátele, nýbrž i za své nepřátele, za všechny.

Možná i proto, co jste právě řekl, má řada věřících lidí za to, že k takovému pochopení není třeba teologie. Podle nich teologie spíše víru rozkládá a rozmnožuje pochybnosti.

To říkají ti, kdo se bojí. Bojí se o Boha. Teologie předpokládá, že je tu Bůh, který jedná. Ale jaký je a jak jedná, nad tím je třeba se teprve zamyslet. Jaký je to Bůh, když ho můžeme vyřadit a odbýt přesným myšlením? Ti lidé se bojí o víru, jako by to nebyl Boží dar zakotvenosti v Bohu, ale jakási iluzivní nástavba, kterou je nutno chránit před každým větrem jako domeček z karet, aby se nám nesespala. Přesné myšlení ovšem rozbíjí iluze. Ale není-li Bůh a víra v něho iluze, není se co bát. Je ovšem třeba hlídat, aby to bylo opravdu myšlení, a nikoli zbožné papouškování nebo ideologické vymývání mozků. To se všechno také dělat může a žel dělá pod názvem teologie. Takže ona je teologie lepší a horší, ukázněná a střízlivá,

Ti lidé se bojí o víru, jako by to nebyl Boží dar zakotvenosti v Bohu, ale jakási iluzivní nástavba, kterou je nutno chránit před každým větrem jako domeček z karet, aby se nám nesespala. Přesné myšlení ovšem rozbíjí iluze. Ale není-li Bůh a víra v něho iluze, není se co bát.

nebo zamlžená sebeopájením a honbou za zážitky.

Co říkáte jako křesťanský teolog tomu nynějšímu přívalu mimokřesťanských skupin, proudů a sekt, které se tu šíří?

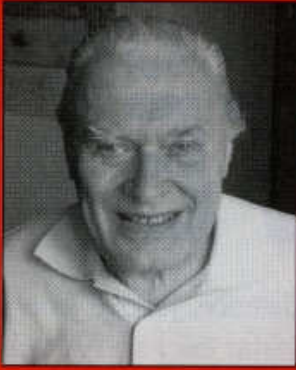
To je vážná věc. Ovšem ne překvapivá. Při dnešní snadné komunikaci a globalizaci celosvětové kultury včetně náboženství se to dalo čekat, jakmile se naše země otevře světu. Nebylo by však dobré, kdybychom začali s tím, že na tyto jinověrce budeme svolávat hromy a blesky nebo proti nim začneme mobilizovat parlament, jak se o to pokoušejí v Rusku. Ten rozmach východních proudů je totiž především dokladem slabosti, nevěrohodnosti a nepřesvědčivosti té podoby křesťanství, která je u nás běžně k mání. Tak je vlastně skrytým Božím soudem nad křesťanskou církví a vážnou výzvou ku pokání a k hledání naší nové věrohodnosti. Ale to ovšem neznamená, že takovým proudům budeme hned přitakávat a to, co říkají, mísit s křesťanským poselstvím.

Mohl byste našim čtenářům alespoň trochu poradit a říci, co se vám na těch východních prouděch jeví zvláště nebezpečné a co zase třeba i cenné a kladné?

Není to snadné, ale pokusím se. Za zvláště nebezpečné považuji to, když se takové proudy soustředí na to, ukojit v dnešním, prázdném člověku jeho žízeň po zážitku a u toho zůstat. Ta vnitřní prázdnota je ovšem hrozná věc. Někoho žene do drog, jiného do kompenzační agrese a toho třetího do náruče sekt, které nabízejí co nejsnazší a nejrychlejší cestu k oblažující extázi – vytržení. To může být obdoba drogy, zvláště když se k tomu připojí technika vymývání mozků a manipulace s lidmi až po finance. Na to je třeba dávat si velký pozor. Takové náboženské zážitky jsou vlastně jen duchovní soběstřednost.

A co je podle vás opakem orientace na zážitek?

Orientace na úkol čili na bližního. Na Boha a bližního, na bližního v Bohu a Boha v bližním

Plzeňský rodák, profesor Jan Heller, studoval po válce bohosloví na Husově čsl. evangelické bohoslovecké fakultě v Praze a na Univerzitě Karlově obor filozofie a čeština. Od roku 1950

působí na Komenského fakultě. V letech 1966-68 pohostinsky přednáší na Humboldtově univerzitě v Berlíně. Až do roku 1992 vede biblickou katedru Komenského evangelické bohoslovecké fakulty (po roce 1989 Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy) a zároveň vyučuje religionistiku. S částečným úvazkem na fakultě působí dodnes. Věnoval se badatelské činnosti v oblasti religionistiky a Starého zákona. Samostatně publikoval řadu svých prací. Pracoval rovněž v obou překladatelských komisích ekumenického překladu Bible. Pro překlad s výkladem připravil podstatnou část Knih královských, část žalmů, epištolu k Židům a obecné epištoly.

či Boha a celé jeho stvoření, ale ne na sebe. Alespoň ne především na sebe. To je jakoby lakmusový papírek, kterým můžete zkoumat a alespoň předběžně třídit ty různé náboženské proudy. A taková orientace je vlastně orientace na lásku.

A co dnešní křesťanství? Jak tam byste hodnotil a třídil?

Konfesijní rozdíl se do značné míry přežily. Všude se objevují dvě tendence: Jednak konzervovat minulost, žít ze včerejška. Ale to budeme stále bezvýznamnější. Tudy cesta nevede. Druhá cesta je cesta kupředu. Trochu mne zneklidňuje, že část těch, kteří chtějí jít zřejmě kupředu, je nicméně také značně soustředěna na zážitek. Víc,

než se mi zdá zdrávo, zvláště tehdy, když ze zážitku dělá normu, podle níž pak třídí křesťany do různých kategorií. Myslím, že nás k tomu biblické poselství neopravňuje. Dokud jsme v těle, jsme všichni stále ještě v hříchu a zároveň už pod milostí. To je Lutherova teze: simul iustus, simul peccator. Když křesťany rozdělíme na hříšné a spravedlivé, stane se z naší pouti do Božího království sezení na trůnu pýchy a sténání v propastech zoufalství. Říkám to možná až příliš drsně, v životě jsou přechody plynulé, ale záměrně jsem to vyjádřil co nejzřetelněji, aby bylo jasné, oč jde.

Ale jak tedy kupředu? Zatím jste řekl spíše, kudy to asi nejde.

To je těžká otázka. Ale pokusím se být zase co nejjednodušší a nejzřetelnější i za cenu toho, že věci jsou samozřejmě složitější. Něco je třeba změnit. Co? Formy? Obsah? V čem? Nakolik? Řekl bych to tak: Když budeme měnit, neměli bychom se přizpůsobovat dobře, třeba její zálibě v horizontalismu či její žízni po zážitku. Musíme jen dbát na to, abychom zůstali srozumitelní, ale ne podbízíví. Podstatou změn by spíše měl být návrat k jádru, tedy odbourání toho, co se časem na křesťanské učení i praxi v dějinách nabalilo, ale dnes nás to od jádra spíše vzdaluje. A co je

Člověk se může zbavit, odřeknout svých bohů i Boha, ale nemůže se zbavit své potřeby k něčemu se upínat a vztahovat.

jádro? Poselství lásky: Bůh tě miluje. A proto miluj! – Mohli bychom to samozřejmě dál rozvádět a vysvětlovat, jak nám to dokázal Kristus a jak Boží láska překračuje všechny hranice, které jí my sami stavíme do cesty. Důležité je dávat pozor zvláště na jedno nebezpečí: Sebezáchovné snahy církve jsou vposledku zhoubné. Ježíš se zmařil. A nám říká: Následuj mne!

OTÁZKY KLADL JAN BARTA

CO NÁM CHTĚJÍ DĚTI ŘÍCT

**Narodil se
za rozbřesku
voněl květům
lučným dnům
Rád by znovu
slyšel ticho
v klíně vrněl
Mami, spím**

O ČISTOTĚ

Narození. Život. Smrt. Takto je sevřena naše zatímní existence, takové jsou její mezníky. Narodilo se dítě. Brouká, leze, chodí, mluví. Mezitím taky spí. A vůbec nevnímá čas. Ale my ano. A někdy nám to vadí. Ty hodinky na ruce bychom raději odhodili. Jenže i když to uděláme, to dítě se nezastaví. Roste, zraje, dělá pokroky. I kroky, samozřejmě. Je to pěkný rarášek, napadá nás někdy. Ale když nasloucháme, co nám chce mimoděk říct, snad bychom se i studem propadli.

Všimněme si například, jak je ČISTÉ. Ne na rukou, ty má možná dost často upatlané, protože je strčilo kdovíkam (samozřejmě, kam nemá; a rádo navštěvuje ledničku). Na srdci, tak to myslím. Tolik bezelstnosti aby člověk pohledal. Nám se za život propletlo hlavou už tolik myšlenek, že by jejich zpracování nezvládly ani hollywoodské ateliéry, kdyby je měly přenést na filmový pás. A mezi nimi probleskuje nebezpečný arzenál: myšlenky bahnité, pokřivené, znetvořené; ale taky zbabělé, pitvorné, neřkuli sobecké či lhostejné. Jo, ty taky. Taková blamáž, to by se ten Hollywood pobavil.

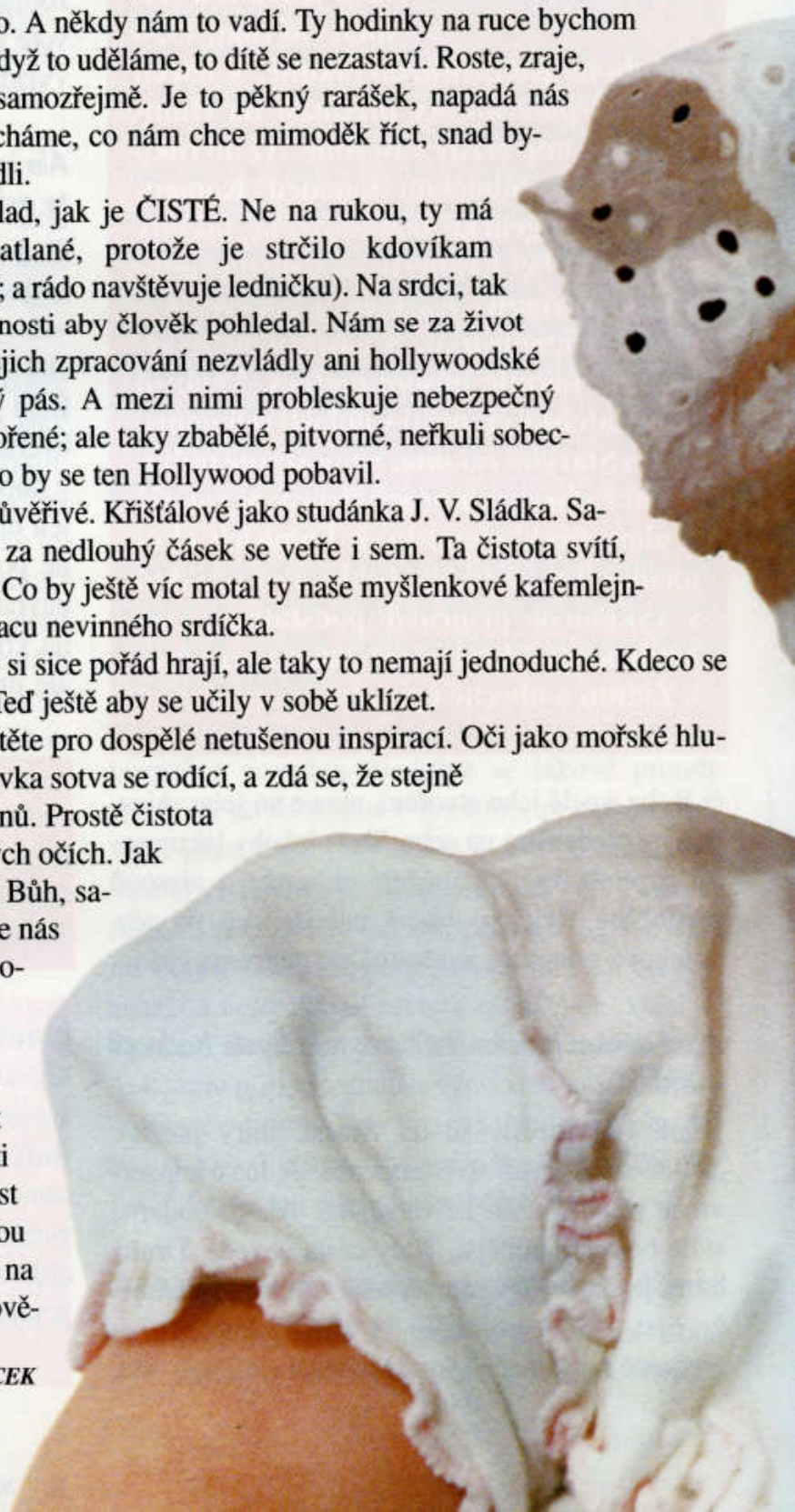
A teď to dítě – srdíčko čisté, nezkažené, důvěřivé. Křišťálové jako studánka J. V. Sládka. Samozřejmě zatím. To ZLO je pěkný vlezlík, za nedlouhý čásek se vetře i sem. Ta čistota svítí, přitahuje svou bělobou, láká toho padoucha. Co by ještě víc motal ty naše myšlenkové kafemlejnky, radši si zgustne na nezaharaburděném placu nevinného srdíčka.

Tak je to s tou čistotou. Ty naše ratolístky si sice pořád hrají, ale taky to nemají jednoduché. Kdeco se na ně přilepí, kdeco jim uvnitř hnedle ulpí. Teď ještě aby se učily v sobě uklízet.

Za všech okolností zůstává ale čistota dítěte pro dospělé netušenou inspirací. Oči jako mořské hlubiny. Pohyby chtělo by se říct andělské. Slůvka sotva se rodící, a zdá se, že stejně spíš coby věrná ozvěna vyjadřování pěstounů. Prostě čistota sama. Kolik básní už bylo napsáno o dětských očích. Jak by ne, jako by na nás shlížel celý vesmír. I Bůh, samozřejmě. Ještě jste to nezažili, ten pocit, že nás to dítě z něčeho obviňuje? A stačil jediný pohled, gesto, slůvko.

A tak nezbyvá než se učit. Znovu a znovu. Dítě je v tomhle jedinečném učitelem i učebnicí zároveň. Stačí jen nebýt hluchý, slepý, neodezírající. Stačí se k dítěti přiblížit, a zakrátko zjistíme, že jeho osobnost je lexikonem života, je zrcadlem a ozvěnou našeho ne vždy projasněného nitra. „Jako se na vodě zrcadlí tvář, tak srdce člověka na člověku.“ (Př 27,19)

IVO RACEK

BŮH

ze rozprávku

Tábor! Město, kde jsem prožila čtyři nejkrásnější roky v životě. Studia, mnohá přátelství, dospívání i moje první a jediná velká láska... Je to i město, kde jsem poprvé hledala i nalézala Boha...

Za těch uplynulých 20 let se město hodně změnilo. Nemohu nenavštívit malý katolický kostelík v Klokotech. Dříve stál osamocený v tichu přírody. Chodívala jsem tam sama ve chvílích volna. Býval otevřený. Bylo v něm ticho a nikdo mě nerušil. Vždy jsem si sedla do „svě“ lavice, zavřela oči a s dětskou upřímností hovořila se svým Bohem. Mívala jsem toho na srdci hodně: starosti s učením, se zdravím i s mezilidskými vztahy... Tam, v klidu samoty, jsem Bohu pověděla všechno, co mě tížilo. I to, co nikdy nikdo jiný neslyšel... ON byl mým nejlepším PŘÍTELEM, který slyší, rozumí, o našem hovoru nikomu nic neříká. Mohla jsem mu zcela důvěřovat. Jemu jsem s pokorou děkovala i prosila o pomoc. Bylo to zvláštní: vždy, když jsem odcházela, jako by mě kdosi neviditelný doprovázel se slovy: „Neboj se, vždyť já jsem s tebou, nerozhlížeš se úzkostlivě, já jsem tvůj Bůh. Dodám ti odvalu, pomoci ti budu, budu tě podpírat pravicí své spravedlnosti.“ (Iz 41,10)

S novou silou a odvahou jsem překonávala těžkosti, abych zas ve chvílce volna mohla jít svému největšímu Příteli poděkovat...

Tenkrát jsem ani neměla Bibli – tu jsem sehnala až ke konci svých studií. Neznala a nechápala jsem rozdíly mezi katolíky a protestanty, nepatřila jsem k žádné církvi a neznala jsem žádnou církevní věrouku. O Bohu jsem věděla jen to, že určitě existuje a že je to ten nejlepší Přítel, kterého mohu mít... A i přes tuto mou naivitu mě Bůh slyšel...

Dnes, v době existence mnoha různých církví, si kladu otázku: „Která církev je ta pravá? Má Bůh rád lidi z různých církví?“ Útěchou je mi biblický verš: „Nyní skutečně vidím, že Bůh nikomu nestrání, ale v každém národě je mu milý ten, kdo v něho věří a činí, co je spravedlivé.“ (Sk 10,34.35)

Nemám ráda konfliktní rozhovory, kdy si příslušníci různých církví vyčítají a kritizují navzájem svoje názory. Ani já nechci nikomu svoje názory vnucovat nebo kritizovat víru jiných lidí. Na to nemám právo. Ani já přece nejsem bez chyb. Mám dost práce sama se sebou. A tak prosím Pána Ježíše, aby mi dal sílu „věřit a činit, co je spravedlivé“.

Pane, prosím tě, „odvrát svou tvář od mých hříchů, zahlad všechny moje nepravosti. Stvoř mi, Bože, čisté srdce, obnov v mém nitru pevného ducha...“ (Ž 51,11.12)

H. M.

NIKOMU NESTRÁNÍ

MOJE SETKÁNÍ

Byly mi tenkrát čtyři roky – možná o něco více, či méně. A já se s houfem vesnických děcek, věčně pobíhajících po ulicích, dostala poprvé z naší ulice až do samého středu dědiny. Tedy z míst mně důvěrně známých tam, kde jsem to neznala. Všichni jsme byli od dlouhého běhání po venku notně vyhládlí. Zastavili jsme se proto u stromu stojícího před jedním z řady rodinných domků a začali sbírat napadané hrušky, abychom zahnali hlad. A tu vyšla z vrat toho venkovského stavení starší žena oblečená v ratíškovském všedním kroji. Přistoupila ke mně a povídá mi: „Počkej, ty spadlé nejez, já ti natrihám lepší,“ a už se natahuje k hrušni, ohýbá haluz a trhá do své zástěry hrušky z jejich stromu, až jich má plný klín. Potom vybírá jednu z nich, otírá ji o svůj rukáv a podává mi ji se slovy: „Na, vezni si.“ Podívám se té ženě do očí a k mému úžasu v nich spatřuji cosi, co jsem dosud neznala. Z očí se jí line něco neuvěřitelně hřejivého, sametově hebkého a stejně krásného, jako když se člověk zahledí do kvetoucích korun stromů, zalitých zlatými paprsky slunce. Přijímám od ní dar a nemohu odtrhnout svůj zrak od jejích rozzářených očí, ale ona už

svým laskavým pohledem hladí i ostatní caparty a plnými hrstmi rozdává svoje ovoce a s úsměvem pobízí: „Veznite si, veznite si.“ A děcka si je berou ze štědrých dlaní a běží se dál. Od jednoho ze starších dětí, místních poměrů už znalého, se mi na moji otázku: „Kdo to je?“ dostává lakonické odpovědi: „To je Růžena, ona je svobodná, protože je blázen.“ V jeho slovech jsem však necítila ani ten nejmenší náznak pohrdání, stín posměchu, který by nějak zlehčoval lidskou důstojnost této mentálně postižené ženy a ani nikdy v době pozdější jsem žádného, ať už z malých či dospělých neslyšela, že by se jí jakkoli vysmíval nebo jí jinak ubližoval, a já pochopila, jak přející a dávající láska, která představuje Boží přítomnost (neboť Bůh je láska), může mít mocný a zázračný vliv na chování druhých.

LUDMILA NOVÁ

S LÁSKOU

Je spousta důvodů, proč bychom měli nechat proudit sluneční paprsky do našich životů. Pustit si je přímo na tělo, „nasát“ je kůží, nechat je očima pronikat až kamsi do mozku. Na druhé straně však přehnané opalování a dlouhodobý pobyt na slunci může zvyšovat riziko rakoviny kůže. Je možné najít kompromis?

Opatrně a s rozvahou

První doporučení zní: začněte se opalovat opatrně, postupně. První intenzivnější kontakt s ultrafialovým (UV) zářením by lidé světlolasí, se světlejší pokožkou měli omezit na 5 minut a denně dávku zvyšovat po pěti minutách až do maximální dávky 2 hodiny denně. Lidé tmavé pleti mohou začít s 15 minutami a postupně dávku zvyšovat také až na 2 hodiny. To se vztahuje na slunění do 11.00 a po 15.00 hodině a bez použití opalovacích prostředků s ochrannými filtry.

Filtr v krému

Použití ochranných filtrů – SPF – (volte jen prostředky s ochranným faktorem proti A a B spektru UV záření) prodlužuje možný čas strávený sluněním následujícím způsobem: číslo ochranného faktoru je násobkem času potřebného k vyvolání určitých účinků. Jestliže bez použití SPF se člověk spálí například za 30 minut, s použitím SPF hodnoty 2 by to trvalo dvakrát tolik – tedy 1 hodinu. S použitím faktoru číslo 4 je tento čas až čtyřnásobný.

UV filtry

Už několik let jsou dostupné opalovací prostředky, které obsahují ochranné filtry proti UV záření (A a B části spektra). Jde o filtry, jejichž látky jsou organické (např. 2-EHMC, o-PABA, BP-3) nebo anorganické (kovové prášky) povahy. Měly by absorbovat UV záření a zabránit jeho přímému působení na pokožku. To se děje dvojnásobným způsobem: filtry buď přímo odrážejí záření (kovové prášky) nebo absorbují jeho energii (organické látky). A jaký je výsledek? Nepříliš povzbudivý. Například v Queenslandu v Austrálii, kde byl zjištěn největší výskyt rakoviny kůže, se kosmetické UV filtry doporučují a používají nejdéle – a přesto zde nedošlo k poklesu výskytu rakoviny kůže. V roce 1994 byla publikována studie výzkumníků z Kalifornie, která vyvolala mnoho diskusí. Pokusná zvířata byla ošetřena různými druhy organických UV filtrů A i B, potom následovalo ozáření UV zářením a nakonec jim byly infikovány buňky melanomu (rakoviny kůže).

Výskyt rakoviny byl poté zaznamenán i u zvířat, která byla ošetřena UV filtry, a to dokonce ve stejné míře jako u zvířat, která byla ošetřena prostředkem bez UV filtru. Vědci z toho vyvozují závěr, že UV filtry jsou schopny snížit počet spálených kožních

Tak, už je to tady. Vůně prázdnin a dovolených. Budou plné slunce, tepla a pohody? A když skončí, budeme moudřejší, lepší, šťastnější? Kdo by se na to netěšil, že bude celé dny jen ležet, plavat, běhat, skákat, nebo třeba číst či psát...? Každý si představuje odpočinek trochu jinak. Každý však musí do svých letních představ dovolit vstoupit slunci – vlastně jeho záření. Úžasná forma energie, bez které není možný život. Stačí se jen podívat kolem sebe, abychom pochopili význam slunečního světla pro náš svět. Už samotný fakt, že se můžeme dívat (vnímat odraz slunečního záření a vytvářet obrazy), je závislý na světle, které dopadá z té obrovské sluneční žárovky na zemský povrch.

V jarních a letních měsících září slunce intenzivněji než jindy, a tak potřebujeme vědět, jak se máme správně chovat. Máme trávit na pláži, koupališti nebo na louce celé dny, nebo by bylo lepší zavřít se někde ve sklepě a vzít si tam zásoby potravin a vody na tři měsíce?

**DŘÍV NEŽ ZAČNE
PRAŽIT SLUNCE**

buněk, stejně jako funkčních změn v buňkách pokožky (otoky, puchýře apod.), nedokáží však chránit před rakovinou. Ochranný účinek UV filtrů před rakovinou kůže je tedy přinejmenším pochybný.

Rozhodně se však doporučuje natřít se aspoň 30 minut před tím, než se vystavíme slunci, vhodnými prostředky a natírat se opakovaně i během slunění. Na začátku sezony je vhodné používat filtry s vysokými čísly (10 i více), a to i tenkrát, je-li záření vystavena jen malá část pokožky (ruce, tvář, krk), například při práci venku.

Dovoluji si upozornit čtenáře ještě na dvě věci:

- na laciné napodobeniny ochranných prostředků,
- na různé „urychlovače opalování“ (jsou-li to jen rostlinné extrakty se žlutými pigmenty, bylo by to v pořádku, ale různé „motorové oleje“ mohou škodit – zvyšují pravděpodobnost výskytu alergií a rakoviny).

Proč se opalovat?

Sluneční záření:

- zvyšuje výkonnost imunitního systému (zlepšuje pohyblivost a funkčnost bílých krvinek),
- podporuje tvorbu vitamínu D v kůži,
- zlepšuje činnost pankreatu, optimalizuje hladinu cukru v krvi (i u diabetiků),
- chrání kůži, podporuje hojení ran, plísňových (chodidlo, meziprstní prostory, tzv. noha sportovce), bakteriálních (u cukrovky, aterosklerózy, varixů apod.) a virových infekcí kůže,
- dezinfikuje (nejen pokožku, ale i vzduch a textil, a proto sušení prádla, větrání peřin a nočního prádla na slunci a otevřené okno je účinný prostředek dezinfekce i v případě virových nebo bakteriálních infekcí dýchacích cest; často se nemoc šíří a vrací v rodině proto, že podmínky v bytě jsou vhodné k dlouhodobému přežívání virů nebo bakterií v aktivní formě),
- zlepšuje činnost jater,
- přispívá k rovnováze hormonálních regulačních systémů,
- zlepšuje náladu (euforizační účinek),
- zvyšuje fyzickou sílu a vytrvalost.

Proč to s opalováním nepřehánět?

Nadměrné slunění:

- zvyšuje riziko rakoviny kůže (např. melanomu),
- urychluje stárnutí pokožky,
- podporuje tvorbu vrásek, pigmentových a tukových skvrn na kůži,
- vyčerpává fyzické síly a může nepříznivě ovlivnit vlastní energetickou přeměnu v organismu,
- zvyšuje riziko alergických reakcí na některé léky, potraviny a další látky, i na záření samotné.

Mně se to nemůže stát!

Rakovina kůže je dnes druhým až třetím nejčastěji se vyskytujícím zhoubným nádorovým onemocněním. Určitě už každý slyšel o tomto riziku, které je spojováno s nadměrným sluněním. Problémem zůstává, jak definovat „nadměrnost“. Někdo se sluní od rána do večera a je mu to málo, jiný má pocit, že už po 20 minutách práce na zahrádce v létě jej všechna mateřská znaménka začínají svrbět, pálit a začínají rudnout. (Tak nějak se může začít projevovat znaménko ve stadiu nádorové aktivace.) Každý však zcela určitě pozná, že se „spálil“. Jenomže i to má svůj háček – pozná se to pozdě. Takže – co s tím? Je dobré udělat všechno pro to, abychom se vyvarovali spálení pokožky. Proto to postupně opalování. Nejhorší pro naši pokožku totiž je, když ji nedbale a lehkovážně spálíme.

Projevy spálení se objevují po 24 hodinách a vrcholí asi po 72 hodinách. Je-li spálení velmi intenzivní, jeho projevy přetrvávají mnohem déle a dramatické mohou být i následky (celková infekce, průjmy, horečky, bezvědomí, smrt). V tomto případě patří léčení rozhodně do rukou lékaře.

Spálená pokožka – to nejsou jen noci probdělé v bolestech, červené skvrny (případně vodnaté puchýře) a bolestivá grimasa při přátelském poplácání po rameni. To je drastické zničení ochranné vrstvy našeho těla, poškození buněk a jejich genetického materiálu UV zářením. (I po silném ozáření rtg paprsky se na kůži objevují podobné příznaky.)

I nejmenší spálení pokožky vyžaduje intenzivní dělení buněk, aby se nahradily ty zničené. Čím častěji a intenzivněji probíhá obnova pokožky, tím

Vitamin D a slunce

Co je to vitamin D? Není to jen jedna látka, jak by se zdálo podle jména. Je to spíše skupina látek (s víceméně stejným účinkem) pocházející z rodiny sterolů.

Vitamin D se tvoří v kůži za účasti ultrafialového (tedy části slunečního) záření. Při opalování kůže bolestivě zčervená (jestliže jste si nedali poradit), anebo postupně zhnědne (vytvoří se v ní hnědý pigment melanin). Mnoho lidí si myslí, že ta těžce získaná hnědá barva je vitamin D. Není to pravda.

Ve skutečnosti je to takhle: v naší krvi tiše a nenápadně koluje bezbarvý 7-dehydrocholesterol. (Vidíte tam ten cholesterol?) Když na něj „zasvítí“ UV paprsek, přemění se na – opět bezbarvý – cholekalciferol (D₃). V létě se v našem těle vytvoří tolik D₃, že se musí někam uložit. Kam? Nejlepší „spíží“ pro D₃ je v játrech, ale ukládá se i do kůže, mozku a kostí.

Aby mohl vitamin D₃ účinně regulovat metabolismus vápníku, musí se v játrech a ledvinách přeměnit na 1,25-dihydrocholecalciferol (1,25-D₃) – účinný hormon, který:

- podporuje vstřebávání vápníku ve střevě,
- podporuje ukládání vápníku do kostí a
- reguluje dynamickou přestavbu kostí.

Vitamin D se tvoří v kůži i za zimních slunečních dní, ba i v letních dnech, kdy je „pod mrakem“. Zdroje, uvádějící potřebnou délku slunění k vytvoření dostatečného množství vitaminu D, nejsou zcela jednotné: uvádí se 5 až 30 minut denně.

Máme všechny důvody věřit informacím, že nadbytek slunění a spálení pokožky UV paprsky zvyšuje riziko rakoviny kůže, ale na druhé straně by to nemělo vést k panickému strachu před slunečním zářením. Sluneční záření je dar, který máme užívat, i když jen po lžičkách. Kdo má totiž málo D₃, nevytvoří si dostatek 1,25-D₃, a pak může sníst třeba i kilo vápníku, jeho kosti však zůstanou měkké. To je stav známý jako křivice (rachitida), rozšířená na začátku století, a v některých oblastech světa ještě i dnes.

Znečištěné ovzduší, sklo a oblečení snižují množství a omezují spektrum slunečního záření. Černoši, Asijci, Indiáni a bruneti mají tmavší pokožku, protože obsahuje víc pigmentu. Ten brání průniku UV záření hlouběji do kůže. Na jedné straně jsou tedy lépe chráněni před rakovinou kůže (blondýni a lidé se světlou pokožkou jsou nejrizikovější jedinci), na druhé straně příliš mnoho pigmentu v pokožce brání tvorbě vitaminu D. Rostoucí organismus je citlivější na nedostatek vitaminu D než dospělý jedinec, doporučují proto věnovat pozornost správnému a přiměřenému slunění hlavně u kojenců, dětí a adolescentů.

rychleji pokožka stárne, ale především tím více je vystavena riziku genetické chyby, která může vyústit v rakovinu.

Existují tři stupně spálení sluncem:

1. lehký (zčervenání pokožky);
2. střední (zčervenání, otok spojený s intenzivní bolestí, vodnaté puchýře);
3. těžký (vážné poškození pokožky, náchylnost k infekcím v místě spálení, velké vodnaté puchýře).

Každému z nich se snažíme vyhnout a dávkovat si jen tolik záření, abychom pokožku netýrali. Zásadně nepoužíváme prostředky „kultových opalovačů“ šedesátých let – různé aluminiové nebo zrcadlové fólie, které odrážejí paprsky na tělo.

Moje kůže je už spálená!

Jde-li o těžké spálení s intenzivními projevy, vyhledejte lékaře. Jde-li o spálení „běžné“, pomohou následující opatření:

- okamžitě zabraňte dalšímu působení UV paprsků na pokožku,
- aplikujte ledové nebo studené obklady (led v pytlíku a tenkém ručníku, ručník nebo prostěradlo namočené ve studené vodě),
- na postižená místa aplikujte studený gel s výtažkem rostliny aloe vera,
- není-li tento gel k dispozici, můžete ho nahradit studeným bílým jogurtem (v pokožce nesmějí být otevřené rány a prasklé puchýře),
- zajistěte zvýšený přísun vitaminů C, E a A (žluté, oranžové, červené ovoce a zelenina), popřípadě na pokožku aplikujte přípravky s těmito vitaminy,
- zajistěte zvýšený přísun tekutin.

A co oči?

Správně. I oči je třeba chránit. Zvláště, když jsme v blízkosti ploch, které odrážejí sluneční záření. Voda odráží například asi 50 procent paprsků, sníh až 80 procent. Používáme proto sluneční brýle. Jenže... Vybíráme raději podle účelnosti než podle módy. Módní tvary skel totiž nemusí dostatečně zakrývat oči. Netvrdím, že se musí nosit přímo svářečské brýle, ale příliš malá plocha skel zvětšuje prostor okolo očí, přes který pronikají odražené paprsky na sítnici. Vybíráme i podle toho, zda sklo obsahuje UV A i B filtr. Znovu upozornění téměř reklamního typu: pozor na laciné napodobeniny UV filtrů, které jsou jen zabarveným sklem bez ochranného účinku (barva skla není rozhodující, UV filtr mohou totiž obsahovat i bezbarevná dioptrická skla). Zda vaše sluneční brýle skutečně obsahují UV filtr, může zjistit váš optik.

K vyvolání příjemných pocitů ze dne prozářeného sluncem opravdu postačí několik málo chvil, kdy odražené světlo proniká do našich očí. Přímé a opakované působení UV paprsků na sítnici však může vyvolat vážné poškození zraku.

Hnědá i v zimě

Většinou jsou to ženy, kdo má zafixovanou představu, že pěkná pokožka musí být opálená v létě, v zimě, stále. Natírají se různými krémy, opalují se v soláriu... Pokožka je hnědá, napnutá, pružná. A potom to najednou přijde: po vysoce „sebevědomých“ letech se objeví první příznaky deprese ze stárnutí, vrásek, skvrn. Moudrá žena ví, že nadměrné opalování, případně ještě solárium v zimě (kdy by pokožka „bělocha“ měla odpočívat) urychluje obnovu pokožky. Buňky však mohou opakovat proces dělení a obnovy v rámci jistých limitů. Zrychlení obnovy pokožky udržuje sice její mladistvý vzhled, to ale na úkor budoucnosti. Ta pak přichází náhle a hluboko se vrývá do tváře – všechny zásoby munice jsou už „vystřelené“. Nechte proto svou pokožku v zimě odpočívat, stačí jí přirozené zimní slunce.

MUDR. IGOR BUKOVSKÝ

KDYŽ SE SMYSLEM

Dušana a Miro vyrostli v ateistickém prostředí, také jejich rodiče byli ateisté. Například s Bibli se seznámili až coby dospělí. Pak se z nich stali věřící a rozhodli se svůj život „odevdat Bohu“. To se projevilo ve všech oblastech jejich života – včetně rodiny. Jednoho dne svým dvěma plavovlasým synům dovezli z kojeneckého ústavu dva černovlasé sourozence. Vyšli jsme se na návštěvu do jejich domova – malého domku na okraji Vrútek, ve kterém láska má jméno „tatínek“, „maminka“.

DĚTI STANOU ŽIVOTA

Foto Lubo BECHNY

Jací byli, jací jsou

Miro, vyrovnaný, stále se usmívající. Směje se i teď, když mi vypráví o jejich společném životě: „Dušanka se mi zalíbila, když jsem studoval na vysoké škole a ona měla maturovat. Právě během studia se mi do rukou dostala Bible. Četl jsem ji – a její obsah mě tak zaujal, že jsem se sotva stačil připravit na státnice...“

Ještě před promocí přišla svatba. Dušana a Miro se rozhodli, že si založí rodinu. Když Dušana otěhotněla, její nejistota vzrostla. Nevěřila, že bude schopná vychovat dítě, dát mu všechno, co potřebuje nejen po stránce tělesné, ale hlavně duševní. Jednoho dne – to měl malý Tomášek zrovna jeden měsíc – otevřela knihu, kterou Miro tak často četl.

„Ty roky předtím, to byl čas, kdy jsem nedokázala řešit problémy; 'něco' mi chybělo. Dnes vím, že jsem vlastně hledala Boha. Byl to on, kdo mi dal pokoj, který jsem nikdy předtím nepoznala. Najednou jsem v srdci pocítila touhu pomáhat cizím dětem, které nemají rodiče.“

Pak přešel nějaký čas a v rodině Priehradných došlo k velkým změnám. K dvouletému Tomáškoví přibyl sedmiměsíční Péťa. Dušanino přání nabývalo konkrétní podoby. Chtěla ještě dvě děvčata: „Zašli jsme do ústavu. Paní ředitelka nám ukázala sedmiměsíční Ivanku. 'Ano, vezmeme si ji,' řekli jsme a šli se podívat na další děvčátko – dvouletou Danielku.“

Miro se sehnul k dětem a najednou ho jeden chlapeček objal kolem krku. 'To je Lukášek, má jeden a půl roku,' povídá paní ředitelka. 'Je také volný.' My na to, že si to ještě musíme rozmyslet. Tu noc jsme dost špatně spali. Když jsme se na sebe ráno podívali, věděli jsme i beze slov, co bude dál. Zavolali jsme paní ředitelce, že si vezmeme Danielku a Lukáška a pro Ivanku že si přijdeme později.“

Dušana, čtyřnásobná matka, však netušila, že než si Danielka s Lukáškem zvykne, bude to trvat půl roku. Jakmile to bylo jen trochu možné, ohlásila se v ústavu: „Paní ředitelka nám řekla, že po Ivance velice touží jeden bezdětný manželský pár. Byla jsem zklamaná, ale vzápětí jsem si uvědomila, že já, která mám čtyři děti, nemůžu přece brát štěstí lidem, kteří nemají ani jedno...“

Nové děti v rodině

Dušana s Mirkem čekali, že Danielka a Lukášek snadno zapadnou do rodiny. Skutečnost však byla úplně jiná. Celý jejich dosavadní svět se rozpadl na kousky. Dostavila se únava, pocity bezmocnosti, chvíle, kdy si Dušana klekla k některé z postýlek a prosila: „Bože, prosím, ukaž mi, jak dál.“ Den co den museli porovnávat a vnímat rozdíly mezi vlastními a adoptovanými dětmi.

„Když jsme šli na procházku,“ vzpomíná Dušana, „naši chlapci sbírali po zemi, co se jim namano, vypytaali se... Danielka s Lukáškem si však klidně vykračovali, koukali pořád jen před sebe, jako by je nic nezajímalo. Povídám: 'Támhle jede auto!' Lukášek se pomalu a bez zájmu podíval, ani s Danielkou to nehnulo. Dál si vykračovala, jakoby se nechumelilo. Negativní zkušenosti z raného dětství zanechaly na těchto malých dětech výrazné stopy. Pociťovali jsme to na každém kroku. Hltavost při jídle, nenasytost, záchvaty zuřivosti, agrese, deprese, odmítavé chování, strach z vody, mixéru, vysavače. Jednoduše, bály se všeho, co je pro nás docela přirozené.“

Tenkrát jsme se ještě pevněji přimkli k Bohu. Stále častěji jsme otvírali Bibli. Nacházeli jsme tam odpovědi na otázky, které se z lidského hlediska zdají neřešitelné. Stále lépe jsme poznávali Boha a jeho lásku. Vzali jsme si k srdci výrok apoštola Pavla: 'Naučil jsem se být spokojen s tím, co mám.' Potom totiž mohl říct: 'Všecko mohu v Kristu, který mi dává sílu.' Zpočátku jsme se tedy pořádně zapotili, ale potom nás začalo skutečně bavit být tady pro ta čtyři malá stvoření.

Dnes jsou to už tři roky, co žijeme společně. Přibyly k nám ještě dvě další děti, sestřičky, 14letá Marcelka a 10letá Monika, které jsme si vzali pod svoji ochranu. Při jedné z návštěv v dětském domově jsme si uvědomili, že jsou zde i větší děti, které už vlastně nemají žádnou šanci dostat se do rodiny, v níž by byly milovány. Těšíme se, že tyto děti mohou u nás přemýšlet o smyslu života, nacházet útočiště a pochopení pro své radosti i trápení, prožívat pocit bezpečí a lásku prostřednictvím našeho drahého Boha.

Pochopili jsme, že nejen my jsme tady pro děti, ale hlavně, že děti jsou zde pro nás. Že nás denně učí trpělivosti, lásce, pokoji a ukazují nám, co je

v lidském životě důležité. Že můžeme takto společně růst, učit se tolerovat svoje nedostatky a milovat se navzájem. Je toho určitě ještě hodně před námi, ale věříme, že Bůh ve své lásce nabízí pokoj všem lidem a naše lidské slabosti dokáže použít a přetvořit ke své slávě. Můžeme v něm mít absolutní jistotu života. Naše slabosti se v Bohu stávají naší silou. Je krásné žít život v takovémto společenství, hlavně v době lidské osamělosti, opuštěnosti a beznaděje," říká Dušana.

Svým šesti dětem by chtěla především dopřát pocit, že maminku najdou vždy tam, kde ji potřebují. Je to hodně, nebo málo? Kolik dnešních mladých žen to dokáže? „Myslím, že mladé ženy se dnes bojí zůstat doma s dětmi. Mají pocit, že něco ztrácejí, že něco v životě propásnou. Opak je pravdou. Žijeme v uspěchané, bezcitné a pro děti nepřátelské společnosti a každá žena je povolána, aby do ní vnášela bezpečí, pokoj a světlo. A začíná to doma.“

Děti nejsou ptáčata

„Předmětem zájmu naší rodiny však nejsou pouze děti, které máme doma, ale všechny ostatní děti, které žijí opuštěné v dětských domovech a kojeneckých ústavech," říká Miro. „Je jich až neuvěřitelně mnoho. Děti, které žijí svůj život na okraji společnosti a často tam do své dospělosti také zůstávají. Zajímají nás i děti, které jsou ohroženy, děti z ulice, děti příliš zaneprázdněných rodičů. Na to by ale naše síly nestačily. Proto spolupracujeme s občanským sdružením Návrat, které se zabývá umisťováním dětí z dětských

domovů do rodin. Naše děti možná nemají takové materiální podmínky jako některé jiné děti. Člověk si musí uvědomit, co skutečně potřebuje a bez čeho se může obejít. Bůh však ví, co je pro nás důležité a co potřebujeme.

Děti se staly smyslem našeho života. Milovat je, přijímat je takové, jaké jsou, vychovat z nich vyrovnané, citlivé lidi, ukázat jim Boží lásku a péči, to jsou naše nejvyšší ideály.“

Přestože dům rodiny Priehradných není velký, zdá se, že dětské radosti a smíchu by se do něj vešlo ještě hodně. Doufají, že časem jich bude ještě víc. Snad už ani nedokážou nepřemýšlet o dalších dětech.

TOŇA REVAYOVÁ

Nazývají je stoletím očekávání, nadějí, zklamání a překvapení. Pojdme si je prohlédnout a zkusme se z něj něčemu naučit.

Konec

Z Německa válka vyšla, do Německa se vrátila. Přicházela nejdříve ze vzduchu. Dosud se Němci o válce dovídali jen ze zpráv v rozhlase, tisku či filmových žurnálech. Od roku 1943 začali obyvatelé velkých německých měst její hrůzy prožívat. Anglo-americké letectvo je zasypávalo tunami bomb, které obracely německá města v ruiny.

Pak se válka vracela z východu. Od porážky u Stalingradu v únoru 1943 Němci již jen ustupovali. Není sporu o tom, že nejtěžší břemeno války nesly národy tehdejšího sovětského Ruska.

V r. 1944 se vracela válka do Německa i ze západu. Došlo k otevření „druhé fronty“. Američtí, britští a kanadští vojáci se 6. června 1944 vylodili na francouzském pobřeží. Z technického i vojenského hlediska to byl jeden z vrcholných okamžiků války.

To se již vítězící mocnosti, především sovětské Rusko, zaměřily na uspořádání světa po válce. V únoru roku 1945 se sešla „Velká trojka“ – Stalin, Roosevelt a Churchill – v krásném letovisku Jalta na Krymu. Zde padla rozhodnutí, která ovlivnila osud národů Evropy na další téměř půl století. Především určila linie, kam budou jednotlivé armády v Evropě postupovat. Tak se východní polovina Evropy dostala pod rusko-sovětskou sféru vlivu. Americká strana se více zaměřovala na své problémy, protože válka s Japonskem ještě pokračovala, zatímco Stalin přesně věděl, za čím jde. Šlo mu o rozšíření vlivu Moskvy v Evropě.

V dubnu 1945 umírá americký prezident Roosevelt a 7. května podepsalo Německo v Remeši kapitulaci bez podmínek. Strašné šestileté vraždění a utrpení milionů lidí v Evropě skončilo.

Při jednáních v Jaltě bylo dohodnuto založení mezinárodní organizace na řešení sporů mezi státy. 25. dubna 1945 se sešlo v San Francisku ustavující zasedání OSN – Organizace spojených národů. Čas měl ukázat, nakolik se splní naděje vkládané do tohoto shromáždění.

KRONIKA 20. STOLETÍ

ČAS ROZDĚLENÍ

(1945-1950)

Na Dálném východě však válka dále pokračovala. Japonští generálové odmítali přiznat svoji porážku. Lidé stále ještě umírali. To vedlo nového prezidenta USA Harryho S. Trumana k rozhodnutí použít zcela nové zbraně tajně vyvinuté v laboratoři v Nevadské poušti – atomovou bombu.

Do srdcí politiků vstoupil strach z totálního zničení a stal se důležitým prvkem v politice druhé poloviny tohoto dramatického století.

6. srpna 1945 ohnivá smršť a následný větrný uragán v několika vteřinách obrátil v trosky japonské město Hirošimu. Přimo při výbuchu zahynulo 78 000 lidí a další tisíce podlely zraněním a následkům radioaktivního ozáření. Mnozí komentátoři o nich hovořili jako o obětech třetí světové války. Osm dní poté, 14. srpna, vyhlásil japonský císař Hirohito přes odpor svých generálů kapitulaci. Druhá světová válka skončila.

Čísla a výsledky

Zúčastnilo se jí 61 států. Na frontách bojovalo přes 110 milionů vojáků. Počet mrtvých nebyl nikdy přesně zjištěn, odhady hovoří přibližně o 50 miliolech. To znamená tolik, jako by bylo zcela vyhubeno obyvatelstvo Itálie. Přímé válečné výdaje činily kolem 1000 miliard dolarů.

Výsledky války byly přesně opačné, než byly záměry jejích původců. Místo porážky Ruska a komunismu vyšel z toho naopak Sovětský svaz posílen a rozšířil svůj vliv ve světě. Politický vývoj v Evropě se po válce stácel doleva. Dokonce i v Itálii či Francii byl vliv komunistů ve vládě zlomen až po roce 1947. Totalitární komunismus byl ale ustaven všude tam, kam vstoupila sovětská vojska.

Na Dálném východě bylo cílem japonské agrese ovládnout celou jihovýchodní Asii. Naopak, válka přispěla k pádu koloniálního panství Anglie a Francie v Indii, Číně a Vietnamu. Válka zredukovala

světové velmoci na dvě supervelmoci – USA a SSSR.

Rozdělení

Druhá světová válka byla v určitém smyslu zápasem demokracie a svobody proti vládě násilí – totalitarismu. Tento konflikt pokračoval záhy i po válce mezi západními demokraciemi a sovětským Ruskem s jeho násilnickým způsobem vlády zaštitěným ideologií komunismu. Svět se rozdělil ideově a vstoupil do zvláštního období konfrontace „studené války“.

Skutečnost, že záhy po Američanech zvládli výrobu atomové bomby i Rusové, postavila svět před možnost totálního zničení. Atomoví vědci varovali: „*I kdybychom třetí světovou válku vyhráli, svět, který bychom chtěli ochránit, bychom už nenašli. Ztratili bychom právě to, o co bychom bojovali.*“ Do srdcí politiků vstoupil strach z totálního zničení a stal se důležitým prvkem v politice druhé poloviny tohoto dramatického století.

V r. 1948 je již nové dělení světa na demokratický západ s tržně soukromým hospodářstvím proti státnímu vlastnictví všeho a centrálním plánováním výroby skutečností. Zde jsou také osobní svobody jedince – jako svoboda náboženská, svoboda slova a pohybu radikálně omezeny.

V onom bouřlivém a pro východ Evropy i naši země pohnutém roce 1948 došlo k velmi pozoruhodné události – vzniku státu Izrael. V pátek 14. května 1948 přečetl Ben Gurion v muzeu v Tel Avivu prohlášení o vzniku nezávislého státu Izrael. Ještě tu noc okolní arabské země nový stáček napadly. Izrael se ubránil a po měsíci urputných bojů arabské státy přistoupily na příměří.

Stalin přesně věděl, za čím jde. Šlo mu o rozšíření vlivu Moskvy v Evropě.

Situace v rozděleném světě byla více než napjatá. Všeobecně se očekávalo, že dojde k třetí světové válce. V létě roku 1948 Rusové uzavřeli spojovací

cestu mezi západní částí Německa a západním Berlínem. Aby se vyhnuli vojenskému střetu, zásobovali Američané západní Berlín letecky po více než půl roku. Právě obavy z napadení západní Evropy sovětským Ruskem vedly ke vzniku obranné organizace – Severoatlantického paktu (NATO).

K vojenskému střetnutí komunistického východu a demokratického západu nedošlo v Evropě, ale daleko na východě – v Koreji. Severní část Korejského poloostrova osvobodily od Japonců sovětské jednotky, jižní oblasti Američané. Dělicí čarou se stala 38. rovnoběžka.

Přestože jak Rusové, tak Američané Koreu opustili, jejich vliv tam zůstal. V severní části se proto dostali k moci komunisté, na jihu pak prodemokratické síly.

V padesátém roce přesvědčil severokorejský komunistický prezident Kim Ir-sen Stalina i čín-

ského komunistického vůdce Mao Ce-tunga, že pokud severokorejské vojsko vstoupí do jižní části země, lid tam povstane proti kapitalistické vládě. 25. června překročila severokorejská vojska 38. rovnoběžku. Za dva dny vstoupila do hlavního města Jižní Koreje Soulu. Zasáhla však OSN a právem označila Severní Koreu za agresora. Jednotky OSN, které tvořili vojáci ze 16 států (především však Američané), zatlačily komunistické jednotky za 38. rovnoběžku. Teprve v červenci 1953 byla uzavřena dohoda o příměří s pevnou hraniční čarou mezi severem a jihem Korejského poloostrova tvořenou 38. rovnoběžkou.

Věřícím lidem tato doba připomínala prorocká slova Ježíšova: „*Budete slyšet zvěsti o válkách. Hleďte, abyste se nelekali..., ale to ještě nebude konec.*“ (Mt 24,6)

LUDVÍK ŠVIHÁLEK

STŘEDISKO KORESPONDENČNÍCH KURZŮ

KOPANINY 13, 709 42 OSTRAVA

JE TU PRO VÁS!

NA UVEDENÉ ADRESE MŮŽETE DOSTAT BEZPLATNĚ MATERIÁL, KTERÝ VÁM V JEDNOTLIVÝCH LEKCÍCH POMŮŽE ZÍSKAT NOVÝ POHLED NA SEBE SAMA I NA UDÁLOSTI KOLEM NÁS.

IMPULZY ŽIVOTA – KORESPONDENČNÍ KURZ PŘIBLIŽUJÍCÍ ZAJÍMAVÝM ZPŮSOBEM AKTUÁLNÍ POSELSTVÍ BIBLE.

RODINA – KORESPONDENČNÍ KURZ, JEHOŽ AUTOREM JE ZNÁMÝ PSYCHOLOG PROF. PhDr. JARO KŘIVOHLAVÝ. OSM LEKCÍ PRO ZLEPŠENÍ ŽIVOTA A VZTAHŮ VE VAŠÍ RODINĚ.

BUDE LÍP

Dnešní doba vedle všech ostatních jistě pozitivních přívlastků může mít pro někoho – žel – také přívlastek negativní, a to – „doba obav a strachu“. Je pravda, že se můžeme bát ledačeho: Války – slyšíme-li zprávy ze světa, inflace – přepadení – neúspěchu v podnikání – nemoci – neřešitelnosti krize v rodině – budoucnosti našich dětí, atd. Co s tím? Nemyslet na to? To se dobře řekne, ale hůř dělá. Strach – to je velmi vytrvalý společník. Dokonce někdy i rozum je na něho slabý. Zvláště když je jasné, že těžko pominou důvody našeho strachu. Tak – co s tím?

Bylo to v Brně, kde jsem nebydlel – tudíž je neznal – a bylo mi tehdy 8 roků. Šli jsme z velké rodinné slavnosti. Dospělí spoléhali jeden na druhého, když si mysleli, že jsem s nimi. Ale já se ztratil. Šel jsem na nádraží – sám – a nebylo mi dobře. Jdu správně? Neujedou mi ostatní, než dojdu? Dostanu se domů? Najdou mne? A bylo mi čím dál tím hůř... Vtom mne někdo chytil za rameno. Někdo z těch příbuzných, kteří byli na oslavě, a také šel na vlak, také do stejného města. A tak jsme šli spolu. Stejně cizí ulice, směřovali jsme na stejné nádraží, ale mně se šlo podstatně lépe. Šel jsem s někým, koho jsem znal a na koho jsem se mohl spolehnout. Situace obdobná, a přesto úplně jinak prožívaná.

Ne, my se asi nezbavíme tak lehce a brzy všech důvodů k obavám a strachu. A přesto můžeme tyto situace prožívat jinak. Jinak, když půjdeme s někým, kdo zná cestu a povede nás. Ono totiž není mnohdy rozhodující, co je kolem nás, ale kdo je při nás, kdo jde s námi. Bůh v Bibli říká: „Moje ucho není zalehlé, aby nemohlo slyšet, moje ruka není zkrácena, aby nemohla pomoci.“

To jenom my, lidé, hromadíme mezi nás a Toho, který nás chce vést, mnoho překážek, aby to nebylo možné. A bojíme se. Odstraňme překážky, nechejme se chytil za ruku a bude líp.

JAN DYMAČEK

2. LIST TESALONICKÝM

VYSVĚTLOVÁNÍ

Proč byla tato kniha napsána?

Vzpomeň si, jak jsi naposledy musel vysvětlovat někomu něco, co jsi řekl. Nebylo to snadné, že? Měl jsi přesvědčit ty, se kterými jsi mluvil, aby nevěřili tomu, co si mysleli, že jsi řekl, ale znovu jsi je měl ujistit o tom, co jsi mínil tím, co jsi řekl. A musel jsi to udělat tak, aby nezaujali obranný postoj a neztratili k tobě důvěru.

V takové situaci se nacházel Pavel někdy v roce 51 po Kr. Chtěl povzbudit sbor, který v Tesalonice založil, a proto tam poslal dopis (my ho známe jako 1. list Tesalonickým). V něm píše nově obráceným křesťanům, aby neztráceli odvalu a nevzdávali se, protože Ježíš brzy přijde.

Tesaloničtí věřící Pavlovi uvěřili. Vždyť je varoval, že situace před Ježíšovým příchodem bude těžká – a oni tehdy procházeli opravdu těžkým údobím. Došli proto k závěru, že Pavel má pravdu: Ježíš určitě přijde brzy!

Až potud je tedy vše v pořádku. Avšak to věřícím v Tesalonice nestačilo. Jestliže už svět nebude dlouho trvat, argumentovali, proč bychom měli pracovat? Proč neopustit své zaměstnání a čas, který zbývá, nevěnovat studiu Bible a modlitbám?

Pro některé, jak se zdá, byla myšlenka na Ježíšův brzký návrat důvodem k tomu, aby si trochu „vyhodili z kopytka“. Snad jako by si ze všech sil přáli vyprovokovat pronásledování – jistí si tím, že Ježíšův příchod je zachráněním. Další se zase výmluvami na krát-

kost času chtěli vyhnout rodinným nebo společenským povinnostem. Jiní se snad dokonce začali chovat panovačně ke svým sousedům a říkali jim, jak budou brzy litovat svého jednání, „neboť až přijde den soudu, uvidí“ a tak dále.

Pavel věděl, že tyto reakce na víru v Ježíšův brzký návrat nejsou zdravé. Věděl také, že ti, kdo tyto věci dělají, budou své chování ospravedlňovat jeho vlastními slovy. Proto pečlivě napsal další dopis, který měl napravit nedorozumění vyvolaná prvním dopisem. Napsal ho zřejmě nedlouho – možná jen několik měsíců – po tzv. 1. listu Tesalonickým. Není pro nás tedy zřejmě žádným překvapením, že tento druhý Pavlův dopis je znám jako 2. list Tesalonickým.

Co se z této knihy můžeme naučit?

Kdybychom se nenaučili nic jiného, pak alespoň to nás učí 2. list Tesalonickým, jak je důležité číst celé Písmo. Samozřejmě na tom, že má většina z nás své oblíbené texty, není nic špatného. Nebezpečné však je, když se domníváme, že důležité jsou pouze tyto texty, a chováme se tak, jako by J 3,16 nebo Ř 6,23 potřebu ostatních textů Písma vylučoval. Tak jako po 1. listu Tesalonickým musel přijít 2. list Tesalonickým, který jeho poselství vysvětluje a aplikuje, tak každý verš nebo kniha Bible přináší užitek, jsou-li zkoumány ve světle celku.

Jinými slovy – nedomnívejme se, že pochopíme pravý význam textu J 3,16, pokud si nepřečteme také 1. a 5. knihu Mojžíšovu. Nemůžeme porozumět ani verši Ř 6,23, jestliže nám v tom nepomůže list Jakubův.

2. list Tesalonickým nás rovněž varuje, abychom nezaměňovali lásku se sentimentalitou. Sentimentalita nás nutí něco dělat, abychom se cítili lépe, zatímco láska nás vede k jednání, které je v nejlepšího zájmu toho druhého. Sentimentalita sytí hladové bez ohledu na to, proč jsou hladoví. Láska však může znamenat, že jim přenecháme odpovědnost za jejich vlastní jednání. Jestliže tedy nebudou pracovat, nebudou ani jíst.

(To není totéž, jako říci, že by neměl jíst ten, kdo nemůže najít práci nebo jehož práce dost nevynáší, anebo dokonce že děti, jejichž rodiče nepracují, mají být o hladu. Zapamatujme si, že je třeba, aby naše názory a jednání vycházely z více než jednoho nebo dvou izolovaných biblických textů.)

Slova, která potřebujeme znát

Anděl: doslova „posel“. V Písmu toto slovo často (ne však výlučně) popisuje stvořenou bytost – ne ale člověka –, která má rozum i svobodnou vůli.

Člověk nepravosti, Syn zatracení: Většina odborníků se shoduje v tom, že jde o Antikrista. A většina z nich také souhlasí s tím, že se Antikrist vydává za zástupce Boha. Je to zřejmě lidská bytost, protože je na zemi, a dobré i zlé duchovní mocnosti dosahují svých cílů prostřednictvím lidských bytostí a lidských institucí. Pavel říká, že pro ty, kteří žijí bez zákona, představuje návrat pravého Ježíše Krista opravdový problém.

Satan (známý též jako „ten Zlý“): vůdce andělů (viz výše), kteří si mysleli, že by dokázali vládnout lépe než Bůh.

Silvanus: latinská podoba jména „Silas“ (což je zase řecká podoba „Saula“). Římský občan, prorok a vedoucí církve. Doprovázel Pavla na jeho druhé misijní cestě. Jeho jméno je zmiňováno ve Skutcích, v 2. listu Korintským, 1. listu Petrově a také v Pavlových dopisech do sboru v Tesalonice.

Soud: zapomeňme na „lidový soud“, ale vzpomeňme si na Deboru, Gedeona nebo Samsona. Když soudí Bůh, neoznamuje pouze něčí vinu či nevinu, ale pouští se do díla a dává věci do pořádku.

Tesalonika: hlavní město římské Makedonie. Když Pavel na své druhé misijní cestě odešel z Filipis, cestoval tři dny po Via Egnatia (hlavní vojenská silnice, která spojovala všechny země kolem Egejského moře s Římem), až se dostal do tohoto prosperujícího přístavního města. Několik let po napsání tohoto dopisu Pavel na své třetí misijní cestě

toto město zřejmě znovu navštívil (kolem roku 57 po Kr.).

Timoteus: Pavlův „milovaný a věrný“ průvodce na cestách. (Soudíme-li však podle zaslaných dopisů, byl Timoteus příčinou určitých Pavlových obav.) Sk 16 říká, že Timoteus pocházel z Lystry, narodil se židovské matce a pohanskému otci.

Tradice: nepsané Pavlovo učení, které osobně sdělil Tesalonickým. Někteří používají citaci tohoto slova jako důkaz, že Bible nemusí být naším jediným zdrojem poznání o Bohu, a tvrdí, že křesťanská církev si uchovávala přesný záznam tohoto nepsaného učení, a proto se může na ně spoléhat i dnes. Protestanté spíše věří, že obsah Pavlovy tradice lze nejlépe zjistit zkoumáním toho, co napsal. Jakákoliv jiná metoda vede ke spekulacím a iluzím o jeho učení.

Věčná záhuba: nechci se vytáčet, ale nemusí to nutně znamenat věčná muka. Když odstřelím most, takže z něj zbydou jen kousičky, znamená to, že most byl navěky zničen – už není a už se nevrátí. Neznamená to však, že výbuch trvá věčně. Podobně toto slovní spojení neznamená, že hříšníci se budou věčně svíjet v pekelném ohni.

V 2. listu Tesalonickým nacházíme

- „Proto se stále za vás modlíme, aby vás náš Bůh učinil hodnými svého povolání a svou mocí přivedl k naplnění každé vaše dobré rozhodnutí a dílo víry. Tak bude oslaveno jméno našeho Pána Ježíše ve vás a vy v něm podle milosti našeho Boha a Pána Ježíše Krista.“ (1,11.12)
- „Ale Pán je věrný; on vás posílí a ochrání od zlého.“ (3,3)
- „Kdo nechce pracovat, ať nejí!“ (3,10)

LUDVÍK ŠVIHÁLEK

DŮVĚŘUJ ŽIVOTU!

Kniha *Důvěřuj životu!*, kniha o hledání jistot v nejistém světě, je pokusem autora pomoci nám v orientaci v důležitých životních otázkách: Odkud jsme? Proč žijeme? Kam jdeme? Má život vůbec nějaký smysl? Nebo jsme na světě jen díky pouhé náhodě? Existuje život po životě? Jak lze opravdu správně a šťastně žít? Co je to skutečná

láska? Kam spějí dějiny? Má náš svět vůbec naději? To je stručný výčet nejdůležitějších otázek, jimiž autor mapuje skutečnost, která je v nás i kolem nás.

Brož., formát 16,5 x 24 cm, 120 stran, cena 118,- Kč.

Knihu si můžete objednat na adrese:

Advent-Orion, Roztocká 5, 160 00 Praha 6 – Sedlec

*knihovna
M. V. Kříž*

ADVENT-ORION S.P.O.
ROZTOCKÁ 5/44
160 00 PRAHA 6